

Groningen, 14 januari 2019

Geachte Kamerleden,

Veel Groningers geloven het Rijksbeleid inzake de gaswinningproblematiek in Groningen niet meer. Ondanks het besluit van minister Wiebes om de gaskraan op termijn dicht te draaien zijn ze verontwaardigd, ontgoocheld, cynisch, boos, teleurgesteld, pessimistisch, wantrouwend of murw. Ruim zes jaar na de zware beving in Huizinge zijn nog weinig woningen versterkt en verloopt de schadeafhandeling trager dan ooit. De kans op een zware beving is daarbij nog steeds significant hoog. Het vertrouwen in de schadeafhandeling en versterking van woningen is er niet. We staan op een kantelpunt waarbij er in Groningen iets fundamenteel misgaat. Wij leggen hieronder uit waarom.

Schadeafhandeling

Ruim 17.500 schademeldingen staan op dit moment open bij de Tijdelijke Commissie Mijnbouwschade Groningen (TCMG). Met het huidige tempo van afhandeling gaat dit nog jaren duren. Dit is onbestaanbaar en er zijn onorthodoxe maatregelen vereist om dit stuwmeer leeg te laten lopen.

1. Advies regio: voer concrete versnellingsmaatregelen in vóór uiterlijk 1 april 2019. Evalueer daarbij in ieder geval de volgende drie scenario's:

A. Automatische toekenning van alle bestaande schades. Dit betekent schade vergoeden zonder de causaliteitsvraag te beantwoorden;

B. Aannemers herstellen direct. Pas als zij inschatten dat ze boven de 10.000 euro aan kosten maken, of daarvoor een andere aanleiding is, dan volgt alsnog inspectie en beoordeling;

C. Ieder die een eigen expert de schade laat vaststellen en dit schriftelijk kan overleggen krijgt de te maken kosten voor herstel vergoed.

De samenhang tussen de schadeafhandeling en de versterkingsopgave ontbreekt. De afspraak met de minister is dat de schade in ieder geval integraal, ruimhartig en vanuit de menselijke maat wordt afgehandeld. Hiervoor geldt het schadeprotocol van januari 2018 waarmee beoogd wordt om de onafhankelijke schadeafhandeling mensgericht vorm te geven. De afspraak is dat inwoners bij één loket terecht kunnen en één integrale oplossing aangeboden krijgen voor zowel (im)materiële- als economische schade als ook voor hun versterking.

Nu worden schade en versterking echter langs twee volledig gescheiden sporen behandeld en is er nog geen zicht op het combineren van meerdere schadeprocedures. Sommige bewoners zitten voor hetzelfde probleem (nadelige gevolgen gaswinning) in drie of meer procedures (fysieke schade, bedrijfsschade, immateriële schade, waardedaling en versterking). Met als resultaat: onzekerheid en onduidelijkheid voor Groningers. Het komt regelmatig voor dat schade wordt vergoed en hersteld terwijl het huis voor sloop en nieuwbouw in het versterkingsprogramma is opgenomen. Omgekeerd moet schadeherstel soms wachten doordat het huis nog niet is geïnspecteerd voor versterking. Complexe schades die eigenlijk alleen door versterking zijn op te lossen worden systematisch buiten versterking gehouden. Ook is schadeherstel 'in natura' nog niet geregeld terwijl dit wel was afgesproken. Dit moet echt anders.

2. Advies regio: zorg voor een samenhangende beoordeling en afhandeling van schade en versterking door één Instituut Mijnbouwschade vóór 1 april 2019 en regel daarbij ook schadeherstel in natura.

Versterking

Het Rijk en de regionale bestuurders hebben afspraken met elkaar gemaakt over een vernieuwde, publieke, versterkingsaanpak. Binnen deze kaders heeft de Nationaal Coördinator Groningen (NCG) een Plan van Aanpak versterking opgeleverd. Hierin staat beschreven dat er potentieel ca. 15.000 panden moeten worden versterkt.

Met de bestuurders is afgesproken dat gemeenten zélf bepalen op welke manier zij de versterking met hun inwoners vormgeven en dat de capaciteit voor de uitvoering is gegarandeerd. De onveilige panden worden zo snel mogelijk versterkt en het is de bedoeling om zoveel mogelijk gebiedsgericht te werken. Dit betekent dat naastgelegen panden in redelijkheid direct worden meegenomen en de verbetering van de openbare ruimte hierin een plek krijgt. Ook onacceptabele verschillen die binnen dorpen of wijken dreigen te ontstaan moeten worden voorkomen. De zeer noodzakelijke keuzes hiervoor op basis van maatschappelijke afwegingen kunnen alleen met de lokale kennis van de gemeenten en samen met de inwoners worden gemaakt. Op deze manier blijft de sociale cohesie van de wijken en dorpen intact en alleen zo kan de versterking op voldoende draagvlak rekenen onder de bevolking.

Wij maken ons grote zorgen over de naleving van de gemaakte afspraken: de beschikbare capaciteit bij de uitvoeringsorganisaties NCG en het Centrum voor Veilig Wonen (CVW) blijft achter en de beschikbare kennis en ervaring is zelfs substantieel af- in plaats van toegenomen. Er wordt onvoldoende en te langzaam geld beschikbaar gesteld, NAM heeft nog altijd vergaande invloed en we merken niet dat tegemoet kan worden gekomen aan de gewenste gebiedsgerichte aanpak.

Elke gemeente heeft nu zijn verantwoordelijkheid genomen door een eigen plan van aanpak versterking op te stellen, dat een meerjarig karakter heeft. En per gemeente zijn projecten opgezet om de versterking op een maatschappelijk aanvaardbare manier uit te voeren. Tot uitvoering van deze plannen komt het echter nog niet. Er wordt niet voldaan aan de noodzakelijke randvoorwaarden en de computermodellen (HRA) zijn nog altijd te veel leidend. De praktijk wijst uit dat deze modellen niet aansluiten bij de altijd meer weerbarstige werkelijkheid. De capaciteit voor opname en beoordeling dient gerelateerd te zijn aan de optelsom van de lokale plannen en in de markt beschikbare capaciteit en niet begrensd te worden door de middelen die de minister beschikbaar heeft gesteld. Het broze proces van het implementeren van gemeentelijke plannen, waarbij bewoners ook sterk worden betrokken, mag nu niet worden gefrustreerd. Dit zal de laatste hoop op een adequate aanpak van de versterkingsoperatie doen verdwijnen. Heb vertrouwen in de regio en neem de regio serieus!

3. Advies regio: de minister heeft herhaaldelijk toegezegd dat de (meerjarige) lokale uitvoeringsplannen van gemeenten leidend zijn. Daar volgt uit dat het Rijk de uitvoeringscapaciteit en financiële middelen die met de lokale plannen gepaard gaan organiseert en beschikbaar stelt. Vraag de expliciete garantie van de minister om deze capaciteit en middelen vóór 1 februari 2019 beschikbaar te stellen. Dit is absoluut een noodzakelijke voorwaarde en zonder deze garantie komen we niet verder.

Daarnaast zijn in 2017 en 2018 panden geïnspecteerd, waarvan inwoners nog altijd wachten op het versterkingsadvies. Volgens het Plan van Aanpak van de NCG ontvangen ze deze adviezen niet meer of worden deze adviezen niet uitgevoerd, omdat hun huizen volgens de modellen een 'normaal risicoprofiel' hebben. Wij vinden dat niet aanvaardbaar. Veel vragen over de veiligheid van onze inwoners blijven. Op welk moment kan aan inwoners buiten het nieuwe inspectieprogramma de garantie worden gegeven dat hun woning veilig is en wel voldoet aan de veiligheidsnorm? En welk perspectief kan worden geboden over veiligheid nadat de aardgaswinning is gestopt?

4. Advies regio: alle eigenaren van panden die in 2017 en 2018 zijn geïnspecteerd hebben in 2019 recht op een versterkingsadvies. Waar reeds versterkingsadviezen zijn gemaakt dienen deze, al dan niet na herbeoordeling, in 2019 te worden uitgevoerd. De minister moet dit bevestigen. Daarnaast is het van groot belang dat bewoners buiten het nieuwe inspectieprogramma zo snel mogelijk duidelijkheid krijgen of hun woning voldoet aan de veiligheidsnorm.

Governance

Kenmerkend voor het gaswinningsdossier zijn de continu veranderende spelregels en normenkaders. Dit terwijl voor de uitvoering van de schadeafhandeling en versterking en het terugwinnen van vertrouwen, voorspelbaarheid en navolgbaarheid vanuit één slagvaardige uitvoeringsorganisatie een vereiste zijn. Op dit moment wordt gewerkt aan wetgeving om de versterkingsopgave volledig publiek(rechtelijk) in te richten en bevoegdheden formeel te beleggen.

Het is de bedoeling van de minister om een onafhankelijk instituut in te richten dat beoordeelt of een pand voldoet aan de geldende veiligheidsnorm (10^{-5} Meijdam). Voor de regio is dit alleen acceptabel indien het ook bij deze taak blijft en dat de nu vastgestelde regelgeving ook in de toekomst gehanteerd wordt. Het oordeel van het instituut mag op geen enkele wijze inbreuk maken op de bewegingsruimte van de gemeenten,

corporaties en inwoners om hun eigen uitvoeringsplan vorm te geven. Rijk en regio zijn samen verantwoordelijk voor de versterkingsoperatie en de uitvoeringsdienst, waarbij de gemeenten opdrachtgever zijn voor de uitvoering van hun eigen versterkingsplan. Overigens is de regio van mening dat voor het publiek beleggen van de vaststelling of een pand aan de veiligheidsnorm voldoet, niet een nieuw en apart instituut vereist is. Deze taak kan logischerwijs ondergebracht worden bij het op te richten Instituut Mijnbouwschade.

5. Advies regio: de taak van het Instituut Mijnbouwschade in het kader van de versterking kan enkel en alleen het doel hebben om op individueel niveau te bepalen of een pand voldoet aan de veiligheidsnorm. Rijk en regio zijn samen verantwoordelijk voor de versterkingsoperatie en de uitvoeringsdienst, waarbij de gemeenten opdrachtgever zijn voor de uitvoering van hun eigen versterkingsplan.
Vraag om bevestiging van de minister op dit punt.

Ten slotte

Geachte Kamerleden, tijdens uw bezoeken aan het aardbevingsgebied spreekt u steevast met inwoners. U hoort verhalen dat zij van het kastje naar de muur worden gestuurd in de afhandeling van hun schade, dat ze jarenlang wachten en in onzekerheid verkeren over de versterking van hun eigen woning. Het is nog steeds niet gelukt om goed van start te gaan en samen met alle betrokkenen de schouders eronder te zetten. Zoals u weet grijpt dit alles zeer diep in op onze inwoners en dit móet worden doorbroken. Wij hebben ons in onze adviezen in deze brief beperkt: er moet nog veel meer geregeld en georganiseerd worden. Maar in elk geval moet opvolging worden gegeven aan de vijf adviezen die in deze brief staan. Wij roepen u daarom met klem op om onze adviezen in te brengen tijdens het debat van aanstaande woensdag en concrete garanties van het kabinet te vragen.

Wij vertrouwen op uw inzet voor een veilig en leefbaar Groningen.

Hoogachtend,

Namens de Regio,

Burgemeester Adriaan Hoogendoorn
Gemeente Midden-Groningen

Burgemeester Hans Engels
Gemeente Loppersum

Jelle van der Knoop
Groninger Bodembeweging

Burgemeester Anno Wietze Hiemstra
Gemeente Appingedam

Burgemeester Henk Jan Bolding
Gemeente Het Hogeland

René Paas
Commissaris van de Koning
Provincie Groningen

Burgemeester Rika Pot
Gemeente Oldambt

Burgemeester Peter den Oudsten
Gemeente Groningen

Burgemeester Gerard Beukema
Gemeente Delfzijl

Jan Wigboldus
Groninger Gasberaad